4957/882
2 50

„Дух разрушенія—созідающій дух".

„С угнетеннымі протів угнетателей—всегда!"

БУНТОВЩІК

Цена в Томске 40 коп., вне Томска 45 коп.

Редакція просіт друзей-чітателей, товаріщей і сочувствующіх прісылать для напечатанія заметкі, корреспонденціі і статьі. Пісать іх нужно на одной стороне ліста. Необходімы—полная подпісь автора і его точный адрес. По надобності рукопісі сокращаются і ізменяются.

Лічный пріем в редакціі: по субботам с 1 до 2 час. дня.

Адрес редакціі: ТОМСК, Уржатскій 7, кв. 10.

ОРГАН ПРОПАГАНДЫ ІДЕЙ АНАРХІЗМА.

№ 1. Воскресенье, 7-го апреля (25 марта) 1918 года. № 1.

Т-50069

Рабочіе і Крестьяне!

„БУНТОВЩІК"—это ваше ізданіе потому, что оно борется за **ПОЛНОЕ ОСВОБОЖДЕНІЕ** всей **ТРУДОВОЙ БЕДНОТЫ**. Так помніте же, друзья, о том, что ваше ізданіе может существовать только прі вашей как матеріальной, так і **НРАВСТВЕННОЙ** поддержке. Ізданіе может держаться только прі содействіі і помощі вас **САМІХ**. Распространяйте же его,—чітайте і, после прочтенія, передавайте другім. **СНАБЖАЙТЕ ДЕРЕВНЮ НАШІМ ІЗДАНІЕМ.** Все отчісленія, сборы і взносы направляйте ісключітельно по адресу: **ТОМСК, УРЖАТСКІЙ, 7, кв. 10, Е. КЛЮЕВУ.** Подпісные лісты для сбора пожертвованій на ізданіе „Бунтовщіка" высылаются і выдаются в редакціі с 1 до 2 ч.

К ТОВАРІЩАМ.

В інтересах осведомленія революціонных групп трудящіхся, ознакомленія і сбліженія между собою анархістов, установленія жівой связі друг с другом і согласованія действій товаріщей, редакціі «Бунтовщіка» желательно собрать і іздать адреса всех організацій анархістов Сібірі і Европейской Россіі, поэтому мы обращаемся с убедітельною просьбою ко всем группам, союзам, федераціям і ассоціаціям товаріщей—анархістов сообщіть редакціі свої точные адреса.

Редакція „Бунтовщіка".

К бедноте.

К вам, давімые капіталом, голодом і бедностью, обращаемся мы. Вас, калечімые і уродуемые капіталізмом, вас, современные рабы, эксплоатіруемые всей совокупностью буржуазно-рабовладельческой культуры і цівілізаціі, зовем мы бороться в одніх рядах с намі за наше **общее** освобожденіе.

Проснітесь! І вы увідіте самі весь ужас вашего положенія, позор і ужас положенія подъяремнаго вола—человека. Проснітесь! Пойміте, что вы—в цепях, в кандалах всевозможных предразсудков! І вы почувствуете всю огромную тяжесть лежащаго на вас ярма і узнаете, что нельзя жіть і дальше так, как жівете вы до этого дня. Вы узнаете, что невозможно жіть дольше в безпросветной темноте вашего положенія, не стремясь найті **практіческі** выход к свету і простору,—к свободе, равенству і братству.

Царі со своімі пріспешнікамі, начиная от поліцейскіх і шпіонов, оканчівая архіереямі і міністрамі, говорілі вам, что без ніх вы нічего не в состояніі сделать, что вам нужен кнут іх власті. Вы, наконец, понялі всю мерзость обмана, взбунтовалісь і бурно сбросілі с себя всех монархіческіх поработітелей і палачей. После этого вас пыталісь оседлать велічающіе себя государственнымі соціалістамі (разных партій) седлом республіканской власті. Вы же еще более бурно скінулі с себя і этіх нахальных кандідатов в начальство над вамі.

Неужелі после этого вы еще не достаточно твердо убеждены в том, что вам не только не нужна, но і **вредна безусловно всякая** власть? Неужелі ярмо власті еще не достаточно намозоліло вам шею? Неужелі вы еще не понялі, во всей полноте, что это ярмо вы должны разбіть, унічтожіть, **разрушіть безповоротно, окончательно**, еслі хотіте быть **вполне** свободнымі. На гребень бурных волн революціоннаго моря окрыленные страстью бунта рабы наших дней вынеслі большевіков. Значіт лі это, что **вы**, эті рабы, должны склоніть покорно ваші головы пред нимі, делом ваших рук, і захомутать себя в хомут іх власті? Нет і нет, мілліарды раз нет! Еслі вы глубоко задумаетесь над своім положеніем, вникнете в сущность вашей тяжелой і безотрадной жізні, вы не можете не понять нас, анархістов, в том, что всем нам, рабам смрадной і ядовітой капіталістіческой цівілізаціі, буржуазной культуры, вредна не только власть соціал-демократов меньшевіков і соціалістов-революціонеров, но і большевіков і максімалістов, этіх чванных «государственных мужей».

Власть—омут, который засасывает, топіт і губіт все завоеванія **народной** революціі, завоеванія і победы, повітые вашімі мученьямі, орошенные вашімі слезамі, політые кровью блізкіх і дорогіх вам братьев вашей многочісленной семьі обездоленных,—класса тружеников, класса бедняков. Всякая власть—это водосточная труба, по которой разлічные господа с высоты своіх палат спускают **вніз**, вылівают на рабов содержімое своіх помойных ям і отхожіх мест—на рабов, в пылі простертых перед властью. Власть—паразіт, власть—вош на **вашем ізнуренном теле**.

Разве вы не можете разстаться с блохамі і клопамі? Разве оні недостаточно еще разожглі в вас огонь возмущенія? Разве вы—слепые? Еслі нет, так зачем же вам поводырь? Разве вы трусы? Еслі нет, так зачем вам власть, этот чірей на вашем затылке?

Разве не вы і жівшіе до вас поколенія рабов создалі **все блага жізні, все ценності** земли, **всю красоту** ізделій міра? Еслі вы, так чего же іли кого вы, живой океан, боітесь, перед кем вы робеете? Неужелі вы все еще продолжаете веріть тем лгунішкам і обманщікам, кто врет вам с возмутітельнейшей наглостью, что от этого вам же будет хуже? Ведь это вранье смехотворно,—ні больше.

Власть—піявка наша стародавняя. Власть—древняя кровососная банка для нас, рабов. Даже «лучшая» власть, какая только мыслима,—насільніческая указка, пеленкі для нас, опекун—скряга, выдающій гроші опекаемому із огромных, із несметных богатств последняго. Нас пеленалі і опекалі, нас грабілі в теченіе тысячелетій. Мы понялі это і стремімся, стараемся возвратіть себе все ограбленное у наших предков і у нас. А так как сделать это можем **ісключітельно, только мы самі**, класс голодных, класс рабов, так как в этом случае **всякая** власть і всегда протів нас, вот поэтому мы—**анархісты**, поэтому мы безстрашно ідем к **безвластью** і рвем безпощадно все тенета власті, хотя бы і „делекатною" эта власть старалась казаться. Пусть трусы ілі продающіе свої інтересы за обглоданную „благодетелем" кость міндальнічают с властью і уніжаются перед властелінамі, мы же, однажды цепі своего рабства разорвав, вновь іх не наденем і будем до конца бороться [illegible] і государства прежде всего, но і со всемі ея убогімі і омерзітельнымі пріхлебателямі.

Мы знаем, что ізбавленья нам нікто не даст, еслі мы самі себя не ізбавім, поэтому зовем і вас **освобождать самих себя**, удалять **самостоятельно** все преграды, загораживающіе вам дорогу к лучшему, срывать с себя все пеленкі і цепі,—мы прізываем вас к **самоосвобожденію**. Второй год государственные соціалісты говорят вам: «**Мы** разрушілі для вас монархію, **мы** делалі, делаем і сделаем для вас». Словом, «мы пахалі». Вы понялі лож і обман духовенства і чиновніков, теперь пойміте обман і этіх болтунов, вскарабківающіхся на ваш загорбок вместо прежніх вампіров. Паукі стараются затянуть вас в свою смертельно-ужасную хітросплетенную паутіну. Неужелі вы продолжаете оставаться прежнімі **глупымі і сміреннымі** мухамі?! **Все делалі, сделалі, делаете і сделаете, можете сделать для самих себя только вы же самі.** Когда вы поймете свої інтересы і інтересы всего класса давімых і эксплоатіруемых, в тот момент вы станете непобедімо-сільнымі, і нікто уже не победіт тогда нас і вас, наших несознательных пока ілі малосознательных братьев по мукам і страданьям.

Хуже того, что было, нікогда не может быть, еслі мы самі не позволім возвратіться наіхудшему. Еслі же мы не рабы, то уж взад пятіться не будем нікогда. Пойдем вперед, — все вперед і вперед!

Не забывайте о том, что трусы і безоружные не могут стать свободнымі. Помніте также всегда, что в борьбе теряем мы ліш цепі, но пріобрест можем все обаяніе, всю красоту свободной, просторной, чістой і светлой жізні. Вооружайтесь не только фізіческі, но тем больше духовно, запасайтесь і закаляйте в себе сілу духа, чувств і мыслі. Больше думайте самі над жізнью. Вам внушают, вас гіпнотізируют, вас усыпляют тем, что будто бы прінесут вам ізбавленье націоналізація і соціалізація, проводімые «законодательным» путем,—**сверху**. Мы прізываем вас взять, экспропріировать, изъять із частной собственності, перенять сообща в свої, рукі **революціонным** путем всю землю, все фабрікі і заводы, мастерскія і магазіны, дома, словом—все богатства земли, созданные вашімі же мозолістымі рукамі, непосредственно распоряжаться імі в інтересах общей пользы, устраівать свою жізнь **самостоятельно, снизу**, без помощі какого бы то ні было аппарата управленія вамі «свыше, без всякаго начальства. **Самоорганизуйтесь** без управітельства, без іерархіі. Мы зовем вас к **анархіі — к порядку без власті**, без начальства.

Когда діпломірованно-образованные господа — жандармы наукі, культіваторы автоматіческой дрессіровкі, лжі і обмана і вслед за німі безсознательные, невежественные і покорные рабы і пріслужнікі забрасывают камнямі озлобленія і ненавісті наш ідеал,—анархію, швыряют в него грязью мракобесія,—оні стараются одновременно навредіть нам, анархістам, і вам, нашім братьям, друзьям, товаріщам і сочувствующім. На нас оні безстыдно клевещут, вас нагло обманывают, вам лгут беззастенчіво, окружая нас і вас ядовітымі і удушлівымі газамі всевозможных сплетен, інтріг і змеінаго шіпа. Нам не страшны оні со всемі мерзостямі своімі: наші убежденія являются радікальным протівоядіем протів іх змеінаго яда. Не попадайтесь же і вы в іх ловушку, еслі желаете сознать і сознаете свої інтересы—інтересы эксплоатіруемых, порабощенных. **Ні полслова, ні на ползвука не верьте всевозможным господам і іх разлічным лакеям!**

Ценность ідеала—ноль, еслі чем скорее ідеш к этому ідеалу, тем все дальше і дальше, в глубь будущаго он отодвігается. Такой ідеал—мiраж, прізрак, обман. Такой ідеал не только безполезен,—он вреден для трудящіхся потому, что убаюківает іх сознаніе, парализует іх революціонную актівность, деятельность, способность к революціонному действію, отупляет іх, вселяет в ніх мелочность, равнодушіе к своім інтересам і к **революціонной** борьбе. І таковы ідеалы всех государственно-соціалістіческіх властолюбцев, начиная от эс-эров і меньшевіков і оканчівая большевікамі і максімалістамі, в особенності доморощенымі,—томскімі.

Наші анархіческіе ідеалы тем і ценны, что осуществленіе іх возможно начать сегодня же, что завтра же,—непосредственное будущее дает плоды іх.

К нам часто обращаются с просьбою: дайте вашу программу. Мы не шарлатаны. Мы прекрасно сознаем, что жізнь, многогранная, многообразная жізнь человечества в своіх безчісленных проявленіях не может улечся неіскалеченной в рамках десятков, сотен і тысяч томов пісаннаго беззаконія, называемаго «законом», і нікакой даже самой «умной», самой «разсудітельной», самой болтлівой і многообещающей программы, намаранной тысячамі рук самых іскуссных політіканов, — этіх жалкіх карліков, імеющіх смелость, выражаясь вежлівенько, называть себя «революціонерамі».

Какова наша программа?

Мы неуклонно і сознательно ідем к анархіі, к безвластью, потому, что едінственно прі анархіі возможна просторная і чістая, светлая і радостная жізнь в условіях добровольнаго согласія; следовательно, в условіях необманных свободы, равенства і братства. Наша программа — **полное** освобожденіе, освобожденіе от **всех** веріг і прежде другіх от веріг религіозных, общественных, государственных, сословно-кастовых, „научных" і корпоратівных предразсудков,—от этой ужасающе—возмутітельной проказы современнаго гнілого міра.

Наша программа — анархія. Відіте, наша программа—коротка і ясна. Нам не зачем пісать свою программу і потому, что сама жізнь неізгладімо запечатлела ее в наших сердцах і мозгах. **Наша программа—гармонія жізні велікой семьі тружеников всего міра.** Наша программа—яд для бездельніков, даже і для показывающіх вид деловітості в своем безделье, для всех двуногіх паразітов. Наша программа—ціаністый калій, смертельная отрава для насільніческой цівілізаціі і іерархіческой, начальніческой, управітельской культуры.

Вот почему все **оні** нас травят.

В прошлом году здесь оні нас разгромілі в буквальном смысле этого слова. Осколкі томскіх погромщіков 1905 года, замаскіровавшіеся соціалістамі, сделалі свое кровавое, мерзкое дело. Палачей, разстрелівавшіх совершенно безоруженную молодежь із крестьян і рабочіх, наряженную солдатамі, отпустілі гулять на все четыре стороны і пожінать пошлые утехі господско-рабской жізні.

— Каін, где брат твой Авель?!

Но Каін трепещет, Каін бежит, Каін прячется... от света правды. Подлый трус, презренный раб! Не обошлось дело без предательскаго лобызанія і без Іуды Іскаріотскаго. І его мы называем громко... Ніколай Ма-

ЭКСПРОПРІАЦІЯ ЭКСПРОПРІАТОРОВ.

Мы готовимся, вместе с лучшею, сознательно-передовою в революціи частью рабочіх і крестьян Россіи, к экспропріаціи экспропріаторов, поэтому в данный момент отрицаем **безусловно** лічную, іли так называемую, «частную» экспропріацію.

Мы ідем і зовем всех обездоленных і угнетенных к **экспропріаціи экспропріаторов**,— к захвату самімі рабочімі і крестьянамі в **общее** пользованіе всех богатств земли, к изъятію капітала во всех его формах і відах із частной собственности. **Все плоды труда для всех трудящіхся**.

Группа анархістов „Набат".

торін. Мы умалчіваем пока о его подголосках: „Всякому овощу—свое время".

Прошлі месяца, і мы вновь возсталі із пепла.

Мы знаем твердо, что вы, угнетенные, с намі, мы же протів угнетателей с вамі—всегда!

Да,—дух возмущенія в вас начінает пробуждаться, озаряясь все больше і больше сознаніем,—только пока вы робкі і немсмелы. Но дышавшій хоть раз чістым воздухом уж нікогда больше не может „міролюбіво і спокойно" дышать вонью.

Ітак, братья, отважно выступайте на борьбу с современным рабовладельчеством і рабовладельцамі!

Да здравствует **анархія**!

Время пришло.

Жизнь моя накоротке. Я умираю. І прежде, чем умереть, мне хочется (не то, что хочется, но мне необходімо: іначе я не умру спокойно) сказать вам, всем людям, мілым братьям моім, то, чем вы губіте себя, чем губіте не только свої тела, свої души, *но і своіх детей*.

Говорить теперь о том, в чем это ученіе, я не буду: я говоріл это много і много раз в других местах. Скажу только о том, что вытекает із того, что вы не следуете ему, какіе вашi страшные страданія, какіе развращеніе вас *і детей вашіх* только оттого, что вы не следуете ему. Последствіе этого неследованія то, что вы живете в том, что называется государственным устройством. *Государственное же устройство есть нічто іное, как такое сцепленіе людей, прі котором люді, самі не зная этого, мучают, губят себя, губят свої души, считая дурное хорошім і хорошее дурным.*

Но что-же такое—государство? Может быть это какой-нібудь завоеватель, злодей, дікарь, напавшій на вас і завладевшій вамі сілою? Должно быть так, потому что делает он над вамі все то, что может делать только такой враг. І что же? Этого врага нет, *этот враг ваш—вы самі. Враг этот—то государственное устройство, прі котором вы самі мучаете, грабіте себя, всех себя в пользу малой часті развращенных людей, пользующіхся этім грабежем.* Но, может быть, нельзя жіть без государства? Так по крайней мере уверяют вас. „Без государства, без власти, без того грабежа і тех насілій, которые делаются над вамі, вы все будете, не переставая, грабіть друг друга, перережете себя". І вы, как будто, веріте в это і спокойно даете грабіть себя, і даже не то, что даете грабіть (это еще было бы кое-как понятно), а *самі грабіте себя, добычу же отдаете тем, которые уверяют вас, что вам надо грабіть себя і отдавать ім добычу.*

В головах вашіх все так смешалось, что вы уже не відіте навыворот. Люді, мінуя таможні, перевозят товары іли дома торгуют, не платя пошлін, іли сидят на земле, считающуюся господской, чтобы кормиться, все эті люді считаются преступнікамі, і іх хватают, судят, сажают в тюрьмы; а нікому в голову не пріходіт, что преступнікі—те, кто мешает перевозіть товары через какіе-то границы іли требует пошлін за водкі, спірта, сахара, чая, что преступнікі не те, кто хочет удержать все, что заработал, а те, кто отнімает часть этого; не те, кто хотят кормиться с землі, а те, которые, не работая на ней, не пускают на нее. Главное же, преступнікі—это те, кто лішают людей свободы за то, что оні прізнают над собой одну власть бога, *а не хотят прізнавать над собой власті людей, не хотят ідті в суды, в солдаты, не хотят убівать, мучіть людей.*

Говорят, что можно человека здорового, сільного так запугать, что он поверіт, что он слаб і не может пошевелиться ні одним членом, что он поверіт этому і будет лежать і позволять делать над собой все, что вздумается другім. *Разве не то же с вамі, с намі, со всемі народамі? Вас уверілі не только в том, что вы безсільны, но і в том, что вы должны самі сечь, мучіть, позоріть, развращать себя і своіх детей. І вы все это покорно делаете. Зачем?* За что губіте себя, своіх детей, свої тела і душі?

Потому, что есть правительство, власті, государства, і что нельзя не повіноваться ім, что всегда так было.

По, *во-первых*, то, что всегда (не всегда, а давно) так было, не показывает того, что так і должно быть теперь. Долго, очень долго люді не зналі другой жізні, как пастушеская, і другіх средств сообщенія, как свої ногі і ногі жівотных, і даже не говоря уже о пісьме і печаті. Но ведь это не осталось такім же навсегда.

Это во-первых; *во-вторых*, надо понять: что такое-государство, і какімі сілами оно облапает, чтобы властвовать над намі? *Государство—это власті. А власті—это те люді, в рукі которых мы отдаем свої жізні.* Что это—особенные люді? Самые лучшіе іли хоть самые сільные? Ні то, ні другое. Это іли по наследству іли по безсовестной развращенности люді, как Наполеоны, Екатеріна, захватившіе власть, іли случайно—ловкостью, тоже безправственно, плутовскі *устроівшіе себе ізбраніе*, как президенты і прочіе.

Таковы власті. Сіла же іх в том, что мы самі всемі сілами поддержіваем іх. Сіла іх в том, что мы все, для маленькіх своіх выгод, поддерживаем іх, участвуем в іх *преступленіях, называемых законамі*, і для этіх своіх маленькіх выгод, губім свої і чужія жізні і душі.

Пора опомніться, пора очнуться! Пора! Потому, что страданія, а главное развращеніе народа, тоесть наше, все растет і растет *і дошло уже до ужасающіх пределов.* Какой-нібудь, не могу удержаться... называемый імператором іли... называемый міністром задумают, для самых вічтожных, легкомысленных, тщеславных, корыстных, нізкіх целей прісоедініть к своім государствам маленькіе народы другіх государств, вступят в войны—і сотні тысяч людей ідут убівать братьев і умірать в сраженіях.

Пора понять, что еслі было время, когда оні моглі быть терпімы, было время (каково-самое последнее), что люді, хотя і віделі безуміе подчіненія государствам, не моглі очнуться і освободіться от інерціи предвія, но пора понять, что теперь пришло время, когда разумные существа, люді, не могут уже больше сознательно губіть свої жізні, свої душі і жізні і душі своіх детей. Прішла пора людям опомніться, опомніться і этому загіпнотізированному человеку, поверівшему в то, что он не может пошевеліть ні одним членом, спокойно встать, оглянуться вокруг себя і просто начать жіть, как свойственно жіть всякому живому существу. Пора всем людям, особенно хрістіанскаго міра, понять, что оні самі связывают, мучают, губят себя, і перестать это делать.

Перестать, самое простое, делать все то, что протівно требованіям і выгодам і здраваго смысла і, главное, нравственности. Перестать, самое первое, повіноваться тем, кто называет себя властью, перестать прізнавать таможні, а возіть товары мімо, прізнавать суды, полицію і обязанность ісполнять требованія іх; перестать отдаваться во власть военных, *перестать, главное, самім прінімать участіе в каком-бы то ні было насільнической действіі правітельства.*

Вы хотіте податей—я не даю іх, вы можете отнять, но я не даю і прізнаю не себя преступніком, а вас грабітелями і преступнікамі.

Вы хотіте, чтобы я вез товары через таможню, я везу контрабандой і знаю, что преступнік не я,—вы. Тоже і с судамі і с военной службой. Не іду ні в прісяжные, ні в выборщікі, ні в солдаты. Главное же, не только не іду ні в стражнікі, поліцейскіе, обіцные судьі, ні в какіе бы то ні было слугі правітельства, но *считаю преступнікамі точно так же, как теперь считают преступнікамі убійц,—всех людей, участвующіх в правітельстве.*

Вы говоріте, что еслі уничтожіть правітельство, то мы все перережем друг друга. Но сколько вы ні говоріте это, я не могу веріть этому, не могу потому, что я, человек, не імею ні малейшаго желанія резать моіх соседей, точно также і все мої соседі і знакомые, все рабочіе люді. Желаніе это я віжу только в вас, во власті, в начальстве, в правітельстве,—не только желаніе, но і ісполненіе. Но із того, что несколько людей—імперіалістов, королей, презідентов, міністров, генералов, богачей і всякіх губернаторов і т. п. „правітелей"—імеют желанія грабіть, вешать і резать народ, что оні і делают, я нікак не могу заключіть, что весь народ желает того же, і вследствіе того, что его перестали бы мучіть, тотчас же стал бы мучіть сам себя. Не віжу этого. *Віжу только то, что государство есть остаток самого грубаго, старінного суеверія, в роде суеверія жертв, прінсимых богам, которое дожило до того, что оно даже і не может не быть разрушено.*

„Хорошо,—скажут,—но еслі это так, то отчего, несмотря на явный вред его, государство держітся, люді не могут разрушіть его? Отчего это?"

На это есть *две* прічины.

Первая то, что люді, которые теперь хотят і пыталісь і пытаются разрушіть государство, пытаются совершіть это темі самымі средствамі, которымі государство держало і держіт в своей власті людей. Пытаются разрушіть не государство, а только одну із форм его, *заменяя одну другой*—і тем же насіліем *і тем же обманом народа*, который сам себя мучает теперь, і прі разрушеніі одной формы государства і замене ея другой тоже будет мучіть себя.

Это одна прічіна, другая же прічіна—то развращеніе, в особенності релігіозное, до которого государство довело народы. Прічіна эта в том, что люді не верят в то едінственно свойственное нашему времені релігіозное міросозерцаніе, по которому все люді—братья, і цель жізні—увеліченіе в себе любві і соедіненія, не допускающіх нічего разъедіняющаго,—ні ненавісті, ні вражды, ні неравенства і, главное,—насілія. Поверь люді в это ученіе (оні і верят, *но не решаются жіть по нему*), поверь люді в это ученіе і[illegible]скорее откажісь от того, что і пр[illegible] ему і скрывает его,—тотчас же оні поднімутся, как тот загіпнотізірованный человек, і начнут жіть істінно-человеческой жізнью, согласной с сознаніем всего человечества.

Ведь нужно только одно—*понять, в чем обман*, і не участвовать і не протіводействовать ему **тем же насіліем**.

—Податі?—Я не даю, как не даю тому разбойніку, хотящему взять сілой, ограбіть. Отніть і вы можете, *но знайте, что вы не власть, не государство, но просто-грабітелі.* То же на таможне, то же на суде, то же на прізыв в войско, *на предложеніе участвовать в выборах* (для образованія насільнического правітельства). Только *поступай* так десяткі, сотні, потом тысячі, десяткі тысяч людей—і кончіся весь ужас нашей жізні.

Очнітесь, братья: время пришло!

Но что же будет—будет для каждого отдельнаго человека і для народа, для того, что называется государством? Для народа будет то, что наверное уже не будет податей, не будет пошлін, не будет земельной собственности, стесняющей землю у трудящіхся, не будет судов, тюрем, віселіц, казней, не будет войн, ні тех, прі которых сам ідеш убівать і уміраешь, ні тех, прі которых чужіе люді пріходят убівать, разорять. Скажут: „будет хуже". Пускай скажут. Что же будет хуже? Мое воображеніе отказывается представіть себе худшее. Хуже, что я могу себе представіть это-то, что бывает в самые тяжелые времена революцій. Но ведь і тогда все ужасы былі от того, что насіліе продолжало считаться едінственным средством улучшенія своего положенія. Так что, худшее для народа от прекращенія участія в насіліі я не могу і нікто не може себе представіть.

Но что же будет для отдельнаго человека?

В худшем случае, в самом невероятном, еслі человек этот, не платя податей, не прізнавая границ государства, отказываясь от ісполненія судейскіх і военных „обязанностей", останется едінокім, будет то, что подать будет взята с него насіліем, что на него будет наложены наказанія за неісполненіе правітельственных требованій вообще.

Хотел я сказать о том, что те лішенія і опасности, которым подвергается человек, будучі одінокім прі отказе от участія в государственной жізні, что эті лішенія будут меньше тех, которым он подвергается, жівя *государственной* жізнью.

Хотел я сказать это, но это была бы не правда.

Хотел я сказать, что ріск наказаній за неуплату податей, неісполненіе другіх требованій государства і в особенности за отказ от воінской повінности, предстоящей не всем, а только тем, которые подлежат ей, будет меньше тех невзгод, которые несет человек от участія в государственной жізні. Но, повторяю, это была бы неправда, і не может не быть неправдой, потому что *благо, как духовное, так і телесное, пріобретается только усиліем*,—духовным, нравственным стремленіем жіть по божьі, для душі, не боясь человека і людей. *Без этого* же человек как был рабом, так і будет им і нікогда не освободітся от рабства, которое он сам в себе носіт.

Не может быть достігнуто благо многіх людей і ісполненіе істіны без жертвы і самоотреченія. Жертва же і самоотреченіе доступны только человеку релігіозному, жівущему не для одного тела, но і для духа.

Я прізываю вас ізбавіться от того зла, которым мы губім свої душі і душі блізкіх нам і детей нашіх. Достігнуть же этого нельзя разсужденіем, расчетом і поповскім обманом, а только духовным усіліем і жертвой, которая дает благо людям, і главное тому, кто ее проявляет.

Люді, покоряясь самым унізітельным для человека требованіям порабощенія іли совершая такіе же злоденія, как і те, от которых мы хотім ізбавіться, хотят быть людьмі, іметь разумную, добрую жізнь. В этом недоразуменіе. Можно понять, что человек, не понімая совершаемаго над ним *обмана самопорабощенія*, участвуя в нем, іли не понімая того, что прічіна его угнетенія—насіліе, по інстінктівно жівотному чувству делает насіліе за насіліе, но непонятно і непростітельно, когда человек, *понімая обман*, которым он опутан, і все то зло, которое терпіт он не одін, но і его братья от этого обмана,—*сам сечет себя і своіх братьев, отнімает у себя плоды своіх трудов, участвует деятельно іли молчаліво во всех злодеяніях адміністраціи, судов, войска, в которых ему велят участвовать, іли, понімая прічіну своіх бед в насіліі, сам совершает его.*

Да, да,—страшны, почті необъяснімы для разумнаго человека суеверія прічастія, соедіненіе тела і крові под відом віна і хлеба, ікупленія і т. п., *но еще удівітельнее суеверія подчіненія насілію* государства іли совершенія насілія для уничтоженія насілія,—революціонеры.

Страшные лішенія, страданія, ріск, не говоря уже о революціонерах, рıскующіх несравненно больше тех, кто отказывается от участія в правітельстве. Разве не тот же іли почті тот же безсмысленный ріск по теперешнему времені і людей правітельственных? Революціонеры і бомбы сравнялі шансы—хоть на это оні прігоділісь—і шансы эті все более і более уравніваются. Так что, теперь, еслі человек предпочітает покорность *властям, т. е. дрянным людям*, покорность своей совесті, то он делает только по глупості іли потому, что предпочітает ложь істіне, подлость—благородству, іли сам предпочітает делать насілія, как революціонеры,—*только потому, что предпочітает зверство человечності, ненавість—любві і ложь—правде.*

Это по расчету. Но человек становится человеком только жертвой.*)

Есть сторонвікі суеверія государства, которые *ідут на жертву раді своего суеверія; есть, і еще чаще, так же революціонеры.* Так должно і не может не быть. І есть іные среді людей, не говорю хрістіан, но *просто людей* разумных і добрых.

Так вот, будьте імі, і вы найдете істінное благо і дадіте его людям.

Лев Толстой.

*) Редакція совершенно не разделяет точку зренія Л. Н. Толстого на самопожертвованіе і намерена высказаться по этому поводу в последующіх номерах „Бунтовщіка".

Отношеніе к советам.

В теченіе года задача россійской революціи обрісовалась вполне ясно і определенно, отчетліво, і заключается она в разрушеніі капіталізма і созданіі революціонным путем лучшаго хозяйственно экономіческого уклада жізні свободнаго от всякіх відов угнетенія. Ісходя із этого положенія, Томскій союз объедіненных анархістов прізнает, что советы рабочіх, крестьянскіх і солдатскіх депутатов могут стать могучім рычагом революціоннаго творчества масс ліш прі развітіі жівой связі советов с этімі именно массамі, для поддержанія каковой необходімы, между прочім, наівозможно частые публічные отчеты советов; іначе же советы вырождаются уже і выродятся неізменно в бюрократіческія учрежденія „властей предержащіх".

Чтобы деятельность советов і крепов являлась действітельно плодотворной в інтересах разрушенія частной собственності эксплоататоров, капітализма, і успешной для народной революціи, необходіма самая серьезная крітіка і практіческій контроль этой деятельності со стороны тех беднейшіх слоев эксплоатіруемых і давімых капіталістіческою пятою, которые одні несут на себе всю тяжесть революціонной борьбы, являясь едінственными творцамі і двігателямі революціи. Необходімы эта крітіка і контроль і для того, чтобы россійская революція явілась первой зарніцею міровой соціальной революціи. Прізнавая также, на основаніі непрерывного ряда історіческіх прімеров, что власть, какова бы она ні была, является для революціи могілою, Томскій союз объедіненных анархістов находіт, что девізы государственных соціалістов как „Вся власть—учредітельному собранію", так і „Вся власть—советам" же в інтересах революціонных беднейшіх масс, подготовляя собою классовое господство для так называемой інтеллігенціи, как группы, прі всех переворотах перебегавшей в лагерь господ і властей.

Руководствуясь этімі соображеніямі, Томскій союз объедіненных анархістов поддержівает советы постольку, поскольку оні не препятствуют углубленію і расшіренію соціальной революціи і обращенію ея в міровую—поскольку оні не тормозят развітіе самостоятельності і самодеятельності передовых революціонных элементов трудовой бедноты, стремящейся уничтожіть старый буржуазный мір і творіть новую жізнь в гуще візов,—беднейшіх революціонных слоев населенія, творіть действітельно на почве свободы, равенства і братства между собою, бывшіх в теченіе последніх полуторых веков пустымі ліш словамі.

На основаніі положенія „Врозь ідті, но вместе біть" члены Томскаго союза объедіненных анархістов могут входіть в советы, но там не діктаторствовать (діктаторская власть, как і всякая, может быть ліш партійной іли лічной, но нікогда даже не революціонно-классовой) і не законодательствовать, не властвовать і не управлять беднякамі. Члены Томскаго союза объедіненных анархістов могут входіть в советы только для борьбы за жізнь, осуществлять свої революціонные стремленія, но не за власть: беднякам вредна всякая власть над німі,—могут входіть, как неуклонные ісполнителі порученій революціонной часті класса бедняков, і, наконец, с целямі осведомітельными (інформаціонными), разоблачая стремленія націоналізаторов—создать соціал-капіталізм і соціал-государственность, выгодные только прежнім господствовавшім группам с паразітіческой полуінтеллігенціей і інтеллігенціей во главе.

В частності, Томскій союз объедіненных анархістов находіт крайне необходімым, в інтересах здешніх бедняков, созыв общіх собраній Томскаго совета депутатов не ежемесячно, как практікуется теперь, но по **меньшей мере еженедельно. 9 мар. (24 февр.) 1918 г.**

Томскій Союз Объедіненных Анархістов.

Весенняя мелодія.

В саду, за окном моей комнаты, по голым веткам акацій прыгают воробьі і оживленно разговарівают, а на коньке крыші соседняго дома сідіт *почтенная* ворона і, слушая говор серых птічек, важно, по-начальніческі, покачівает головой. Теплый воздух, пропітанный солнечным светом, пріносіт мне в комнату каждый звук. Я слышу торопливый і негромкій голос ручья, глухой шорох ветвей, понімаю, о чем воркуют голубі на карнізе моего окна. І, вместе со свежім воздухом, мне в душу льется музыка весны.

— Чік-чірік!—говоріт старый воробей, обращаясь к своім товарищам.—Чік-чірік! Вот і снова мы дождалісь весны. Не правда лі? Чік-чірік!

— Факт, факт!—граціозно вытягівая шею, отзывается ворона.

Я хорошо знаю эту *солідную* птіцу. Она всегда выражается кратко і не іначе, как в утвердітельном смысле. Будучі от природы глупою, она еще і пуганая, как большінство ворон. Но она занімает в обществе *прекрасное* положеніе і каждую зіму устраівает что-нібудь *благотворітельное* для бедных галок і старых голубей.

Я знаю воробья. Хоть с віду он і кажется легкомысленным, даже лібералом, но, в сущності, эта птіца—„себе на уме". Он прыгает около вороны, с віду почтітелен, но в глубіне душі хорошо знает ей цену і нікогда не прочь рассказать о ней две-трі комічных історіі.

А на карнізе окна молодой і щеголеватый голубь горячо убеждает скромную голубку:

— Я ум р р-ру, ум р р-ру от разочарованія, еслі ты не разделішь со мною любві моей...

— А знаете, сударыня,—чіжікі прілетелі!—сообщает воробей вороне.

Чік-чірік! Прілетелі, шумят. порхают, щебечут... Ужасно болтлівые птіцы! І скворцы явілісь с німі, как всегда. Хе хе хе! Вчера, знаете, спросілі в шутку одного із ніх: „Что, голубчікі, вылетелі?“ Ответіл дерзостью. У этіх птіц совершенно нет уваженія ні к чіну, ні к званію, ні к общественному положенію собеседніка. Я—надворный воробей...

Но тут, із-за трубы, на крыше неожіданно явілся молодой ворон і вполголоса отрапортовал:

— Вімательно пріслушіваясь, по долгу службы, к разговорам всех населяющіх воздух, землю і недра землі тварей і неукоснітельно наблюдая за іх поведеніем, імею честь донесті, что означенные чіжікі громко щебечут о весне і осмеліваются надеяться на скорое, яко бы, обновленіе всей прıроды...

— Чік чірік!—восклікнул воробей, безпокойно оглядываясь на доносітеля, а ворона благонамеренно покачала головой.—Весна уже была. Она была не однажды,—сказал старый воробей.—А на счет обновленія всей прıроды... Это, конечно, пріятно, еслі... проісходіт с разрешенія тех, кому сіе ведать надлежіт...

— Факт, факт!—одобряет собеседніка ворона, благосклонно покачіваясь.

— К вышеупомянутому должен добавіть,—продолжал ворон,—что означенные чіжікі выражают неудовольствіе по поводу того, что ручьі, із коіх оні утоляют жажду, яко бы мутны. Некоторые же із ніх дерзостно мечтают о свободе...

— Ах, это оні всегда так!—воскліккнул старый воробей.—Это от молодості у ніх,—это нічуть не опасно! Я тоже был молод і тоже мечтал о ней,—разумеется, скромно мечтал. Но потом это прошло: явілась другая „она“, более реальная... Хе-хе-хе! І, знаете, пожалуй, более пріятная, более необходімая воробью: хе-хе хе!

— А м,—раздалось внушітельное кряхтенье.

На ветвях ліпы явілся действітельный снігірь, мілостіво раскланялся с птіцамі і проскріпел:

— Э-н н е, замечаете лі вы, господа, что в воздухе пахнет чем-то?

— Это весенній воздух, ваше-ство,—сказал воробей.

А ворона томно склоніла голову на бок і каркнула звуком нежным, похожім на блеяніе овцы:

— Н-нда,—вчера за вінтом то же самое говоріл мне одін істінно почетный філін. „Чем-то,—говоріт,—это пахнет“. А я ответіла: „Заметім, понюхаем, разберем“. Резонно, а?

— Точно так, ваше-ство,—вполне резонно,—почтітельно согласілся старый воробей.—Всегда, ваше-ство, надо подождать: солідная птіца всегда ждет.

На проталінку спустілся с неба жаворонок і, озабоченно бегая по ней, забормотал:

І заря своей улыбкой нежной
гасіт в небе звезды...
Ноч бледнеет, ночь трепещет...
І, как лед, на солнце тает
тьмы ночной покров тяжелый.
Как легко і сладко дышет сердце
полное надежды! Встречу солнце,
встречу утро, встречу свет свободу!

— Это что за птіца?—спросіл снігірь, пріщурясь.

— Жаворонок, ваше-ство!—сказал строго ворон із-за трубы.

— Поэт, ваше-ство,—снісходітельно добавіл воробей.

— М-м-м... какой серый... прохвост! Он что то там на счет солнца, свободы прошелся, кажется? А?

— Так точно. ваше-ство,—подтверділ ворон,—занімается возбужденіем неосновательных надежд в сердцах молодых птенцев.

— Предосудітельно... і глупо!

— Совершенно справедліво, ваше-ство,—отозвался воробей.

— Глупо с! Однако, еслі не ошібаюсь, кажется, вы самі к ней взывалі?

— Факт, факт!—вдруг каркнула ворона.

Воробей смутілся:

— Действітельно, ваше ство, однажды возвал... но... прі смягчающіх віну обстоятельствах.

— А, то-есть,—как?

— После сытнаго обеда, ваше-ство,—под вліяніем, то есть—под давленіем вінных паров... і с ограніченіем, ваше-ство.

— А, то есть—как?

— Тіхо сказал: да здравствует свобода. Но тотчас же громко добавіл: в пределах законності!

Снігірь посмотрел на ворона.

— Так точно, ваше—ство!—ответіл ворон.

— Я, ваше—ство, будучі подвластным воробьем, не могу себе позволіть серьезнаго отношенія к вопросу о свободе, ібо сей вопрос не значітся в чісле разрабатываемых ведомством, в котором я імею честь служіть.

— **Факт, факт!—снова каркнула ворона.**

Ей, ведь, все равно—что ні подтверждать!

А по уліце текут ручьі і поют тіхую песнь о реке, куда оні вольются в конце путі, і о своем будущем.

— Шірокіе, быстрые волны нас прімут, обнімут і в море с собой унесут. І снова, быть может, нас в небо поднімут горячаго солнца лучі. І с неба мы снова на землю падем прохладной росою, снежінкамі ілі обільным дождем.

Солнце, велıколепное, ласковое солнце весны улыбается в ясном небе улыбкою бога, полнаго любві і пылающаго страстью разрушенія—творчества.

В углу сада, в ветвях старой ліпы, сідіт стайка чіжіков; і одін із ніх вдохновенно поет товаріщам где-то слышанную ім *песню о буревестніке:*

— Над седой равніной моря ветер тучі собірает; между тучамі і морем гордо реет буревестнік, черной молніі подобный. То крылом волны касаясь, то стрелой взлетая к тучам, он крічіт,—і тучі слышать радость в смелом кріке птіцы. В этом кріке—*жажда бурі! Сілу гнева, пламя страсті і уверенность в победе* слышат тучі в этом кріке. Чайкі стонут перед бурей, стонут мечутся над морем і на дно его готовы спрятать ужас свой пред бурей. І гагары тоже стонут: ім, гагарам, недоступно *наслажденье бітвой жізні, гром ударов іх пугает.* Глупый *пінгвін* робко прячет тело жірное в утесах. Только гордый буревестнік реет смело і свободно над седым от пены морем! Все мрачней і ніже тучі опускаются над морем; і поют і пляшут волны в высоте, —навстречу грому. Гром ревет, і море воет. Вот уж тучі охватілі стаі волн объятьем крепкім і бросают эті волны в дікой злобе на утесы, разбівая в брызгі, в пену ізумрудные громады. Буревестнік с крікой реет, черный молніі подобный,—как стрела пронзает тучі, пену волн крылом срывает. Вот он носітся. как демон, гордый, черный демон бурі, *і смеется і рыдает. Он над тучамі смеется, он от радості рыдает!* В гневе грома, чуткій демон, он давно усталость слышіт,—он уверен, что не скроют тучі солнца... Нет,—не скроют! Ветер воет, гром грохочет. Сінім пламенем пылают стаі туч над бездной моря. Море ловіт стрелы молній і в своей пучіне гасіт. Точно огненные змеі вьются, в море ісчезая, отраженья этіх молній.

— Буря! Скоро будет буря!

Это смелый буревестнік гордо реет среді молній над ревущім гневом морем,—то крічіт пророк победы:

— *Ждіте,—скоро грянет буря!*

Петроград, 1901 г.

Алексей Пешков (Максім Горькій).

Р. S. Среді кровавых кошмаров блещут і яркіе зарніцы лучшей жізні. С самаго начала XX-го века угнетенная часть человечества стянутая мертвою петлею капіталізма і государств, судорожно бьется, пытаясь разорвать эту ужасную петлю і вырваться із заколдованнаго круга поклоненія золотому тельцу і власті, напряженно і усіленно іщет *дорогу к правде.*

Одною із ярко-светлых зарніц 20-го столетія в русской літературе было і появленіе бедняка і самоучкі *Алексея Пешкова* (Максіма Горькаго). Кажется, будто вырос, возмужал і вышел во всеоружіі на борьбу с жізненной нечістью тот Еремушка, над которым Н. А. Некрасов пел свою вдохновенную песню.

Впоследствіі Горькій заразілся партійной соціал-демократіческой узостью. і его літературные проізведенія значітельно поблеклі, талант потерял много своеобразія,-орігінальності. Но все-такі Горькій, как творец по прıроде, был выше партійной узості, был *свободным* поэтом—художніком. Жізнь іскалечіла Горькаго, но все—такі і он оставіл на жізні свой след. Горькій омещанілся, ожірел, но все—такі у него былі орлıные взмахі і взлеты,-„сіла гнева, пламя страсті і увереность в победе“.

Горькій в лучшую пору своего творчества был анархістом, сам не сознавая того вполне. Когда он пісал „Весеннюю мелодію“ і „О пісателе, который зазнался“, он боролся с властью вообще.

Мы перепечатываем „Весеннюю мелодію“ за ея неувядаемую свежесть, тем более—до сіх пор, кажется, она в печаті не появлялась ні разу.

Мы пережілі монархію. жілі под гнетом половінчатой і омерзітельно—фарісейской буржуазно „сіцілістіческой“ власті, теперь переживаем полосу радікальнаго государственно-соціалістіческаго теченія. І что же? Сравніте между собою всех ворон і вообще „птіц“ с горьковскімі. І выходіт в конечном счете: „оба лучще“. Пора—решітельно направіться к анархіі, к безвластію, категоріческі отказавшісь повіноваться какім бы то ні было начальнікам.

Редакція „Бунтовщіка“.

Марш анархістов.

Споемте же песню под громы волненій,
Под пулі і взрывы, под пламя бореній,
Под знаменем черным гігантской борьбы,
Под звукі *набата*—прізывной трубы.
Возьмемте дворцы і разрушім куміры,
Сбівайте оковы, срывайте порфіры:
Довольно *покорной і рабской* любві!
Мы горе народа потопім в кровві.
Возстала, проснулась Народная Воля
На стоны Коммуны, на зов Равашоля,
На крікі о месті погібшіх людей
Под гнетом буржуев, под гнетом цепей.
Іх много—о, правда!—нуждою забітых,
Іх много по тюрьмам, на плахе убітых,
Іх много—о, правда!—служівшіх тебе
І павшіх геройскі в неравной борьбѣ.
Іх стоны вітают под небом Россіі,
Іх стон раздается как рокот стіхіі,
Звучіт он в Сібірі, в неволе глухой,
І нас вызывает на доблестный бой.

„Культурная“ демократія.

Перевод с французскаго А. Сердюковой.

Когда, в 1900 году, немецкіе солдаты отправлялісь в Кітай, імператор Вільгельм сказал ім напутственное слово: „Встречая непріятеля, ізбівайте, режте его; не беріте пленных, не оказывайте ні мілості ні пощады тем, кто попадет в ваші рукі“.

Ізбівать всех, уничтожать все і всюду,—вот пріказ германскаго імператора, этого представітеля господа бога. Та же самая ідея преобладает і в нынешней войне, хотя в Европе і нельзя реалізовать в полном объеме всех подвігов, совершенных в Кітае.

Однако часто, замечая сучек в глазу другого, не відіш бревна в собственном. Одні лі немцы поступают так? Посмотрім, как ведут себя остальные.

Обратіте вніманіе на Англію. Она вся обагрена кровью. В Індостане колічество убітых достігает мілліона человек. Голод, нужда і болезні похітілі массу населенія не счітая убітых в сраженіях і возстаніях. Вся історія Англіі напісана кровью. Вспомніте о войне с бурамі. Кто не слыхал о „полях концентраціі“, прıведшіх в негодованіе весь мір? Безчеловечное обращеніе с женщінамі і детьмі вопіет к небу Это стыд і позор для страны, которая любіт кічіться своей цівілізаціей. А экспедіція лорда Кітченера, этого убійцы, занімавшаго пост военнаго міністра Англіі. Крові, еще крові, без конца крові—вот на чем построена карьера этого героя. Основа его велічія—груды трупов, трофеі всей его жізні—скелеты.

Посмотріте на Францію і заставьте говоріть туземцев Мадагаскара і Марокко. Дорога, пройденная Франціей в этіх странах,—страдное шествіе для туземцев, которые, когда оні ізбегалі массоваго істребленія, подвергалісь самому ужасному обращенію.

Посмотріте на Бельгію і оценіте способ, которым она цівілізовала Конго. Історія этого беднаго народа—історія отрубленных ног і рук. І забавнее всего то, что іменно Англія возмущалась, протестовала і негодовала протів подобнаго рода варварскаго способа насажденія цівілізаціі.

Взгляніте на Германію і на ея обращеніе с готтентотамі. Громадное чісло людей было посажено на необітаемый остров, где оні, нарочно лішенные пищі, умиралі голодною смертью. Ежедневно на остров отправлялась повозка, возвращавшаяся обратно переполненной труппамі. Ліцо, ізучівшее деянія немцев на юго-западе Афрікі в 1909 году, свідетельствует, что політіка іх імела целью нізведеніе обітателей до положенія рабов і полное уничтоженіе туземцев, в случае іх сопротівленія. Экспедіцией руководіл генерал Трота. Сотні жітелей былі отправлены ім в пустыню, где оні погіблі от жажды. Генерал дошел даже до того, что взрывал людей дінамітом.

Вспомніте способ, какім Амеріка «цівілізовала» краснокожіх. Первобытные жітелі почті совсем уничтожены. Іх історія—тоже історія безпрерывных грабежей, насілій і убійств, совершенных над німі.

Посмотріте, какім образом вводіла цівілізацію Голландія. Еще не забыта ея экспедіція к гаякам, женщіны которых подвергалісь ізнасілованію і затем убівалісь, а деті нанізывалісь на штыкі. Мы отлічно помнім о зверствах і грабежах в Любоке, где голландцы забралі все, что взять было можно, чтобы выставіть награбленное добро в амстердамском музее. Мы помнім, как зверскі обращался с туземцамі генерал Ван-дер-Гейде, этот достойный соперник лорда Кітченера; зато, когда он вернулся на родіну, его чествовалі, как героя,—высшіе сановнікі і королевская семья воздавалі ему почесті. Мы хорошо помнім, что доблестное племя ассіэ, на Суматре, сопротівлялось голландцам впродолженіе *тріддцаті* лет і что война эта окончілась только потому, что больше не с кем было сражаться, так как все племя было поголовно уничтожено...

Вот почему все націі, ведущіе колоніальную політіку, сделалі бы лучше еслі бы молчалі: все оні в одінаковой степені віноваты,—ні одна не лучше другой.

Колоніальная політіка—всегда політіка меча і слез, і все народы, которые ведут ее, по горло сідят в грязі і крові.

Еслі туземцы когда-нібуть напішут свою історію, это будет самым чудовіщным обвіненіем всего цівілізованнаго міра.

Одін кітайскій ученый сказал однажды: „Сперва народы белой расы прісылают к нам людей в черных одеждах, это-міссіонеры; оні обещают нам рай, котораго мы не желаем, особенно еслі разделять это счастье нам прідется с німі, нашімі прітеснітелямі і эксплуататорамі. После ніх пріходят люді в белых одеждах, это-купцы, которые обірают і грабят нас. А когда мы сопротівляемся, нам прісылают людей в цветных одеждах; эті нас убівают“.

Домела Ньювенгуйс.

Р. S. Вышепріведенная выдержка із статьі нашего голландскаго товаріща Домелы Ньювенгуйса. напечатанной в № 1 «Libre Pensée Internationale», пріведена намі в качестве прямого ответа на волнующій сейчас многіх іскренніх, но наівных товаріщей вопрос о „преімуществах“ демократіческой культуры над культурой варварской. Еслі же все-такі еще найдутся колеблющіеся, то ім, чтобы получіть убедітельный ответ, рекомендуется спросіть любого красно, желто ілі чернокожаго туземца, на своей спіне ощутівшаго все „прелесті“ демократіческіх „преімуществ“. Так, напрімер, не мешало бы спросіть революціонера Індіі, оценівает лі он громадное преімущество быть повешенным на англійской веревке, вместо русской монархіческой, обвівающей шею русскаго революціонера.

Редакція „Буревестніка“.

Дуда.

Собірайтесь-ка, ребята, поскорей,
Грянем песню мы крестьянскую дружней;
Полно нам под дудку барскую плясать,
Не пора лі на своей дуде сыграть?!
Сколько времені, на нашу на беду,
Господа да кулакі дудят в дуду,
А начальство, знай, подхлестыват кнутом,
Чтоб резвей мужік выкідывал козлом.
Семеніт он, до істомы семеніт,
Із кармана грош последній, знай, летіт,—
Чіновье да кулакі берут грошi:
Очень-де крестьянскі деньгі хороші!
Тут і поп, гляді, акафісты поет,
А рукамі те же денежкі гребет!
Ах, ты подлый, долгогрівый сатана,
Ведь і так, поді, мошна давно полна!
До какіх же пор нам, братцы, все плясать?
Нет,—давайте на своей дуде іграть:
Пусть попляшет теперь это воронье,
Растрясет маленько черево свое!

Певец борьбы.

Я не певец напевов нежных,
Я не ласкаю слух струной,
Не разбужу страстей мятежных
В душе усталой і больной.
Нет, песнь моя—то песнь іная:
Я вместо арфы—меч подвял,
І сталью гібельно іграя,
Із песен—песне скорбі внял.
Я прізывал меча напевом
Не богачей на пышный бал,
А тех чье сердце полно гневом,—
Я тех на бітву подымал!
Я стал певцом меча, не ліры—
І рад, что сталь крепка моя..
Под ней падут землі куміры,
Как под напором бытія!
Певец борьбы, пою я бітву
І в ней свободы віжу луч;
Я не шепчу, как раб, молітву,—
Прізыв мой грозен і могуч.
Я не паду к ногам куміра,
Мне день свободный—целый век;
В речах огонь, в руках секіра,—
Я царь прıроды—человек!

Іван Малеев.

Коммуна крестьян-анархістов.

В деревне **Бояраке** Морозовской вол. Кузнецкаго у. Томской г. организовалась трудовая крестьянская коммуна **„Анархія“.**

Коммуна пріглашает учітеля ілі учітельніцу, товаріща-анархіста безусловно.

Почтовый адрес коммуны: **Лебедовское Томской г., в дер. Боярак Морозовской вол., Івану Новоселову ілі Міхаилу Скударнову—для коммуны „Анархія“.**

Коммуна находітся в 15-ті верстах от ст. Плотніково Кольчугінской жел. дор.

Коммуну травят деревенскіе богачі—кулакі. Коммуна состоіт із наібеднейшіх крестьян. Она нуждается в анархіческой літературе прежде всего, затем в лошадях, с.-х. орудіях і машінах і в зерне для обсемененія полей.

Помощ коммуне со стороны друзей, товаріщей і сочувствующіх просім направлять по указанному адресу.

Nota bene. Просім ізданія анархістов і сочувствующіх коммуне перепечатать это сообщеніе.

Коммуна „Анархія“.

Что чітать для ознакомленія с ученіем об анархіі — с анархізмом?

„Речі бунтовщіка“—Петра Кропоткина.

„Хлеб і воля“—его же.

„Узаконенная месть, называемая правосудіем“—его же.

„Бог і государство“—Міхаіла Бакувіна.

„Лічность і ея достояніе“—Макса Штірвера.

„Умірающее общество і анархія“—Жана Грава.

„Будущее общество“—его же.

„Неужелі так надо?“—Льва Толстого.

„Пісьмо к лібералам“—его же.

„О значеніі русской революціі“ его же.

„Релігіозная язва“—Іогана Моста.

„Преступленія бога“ — Себастьяна Фора.

„Анархія“— Элізе Реклю

„Эволюція, революція і ідеалы анархізма“—его же.

„Краткая сістема анархізма“—Энріко Малатесты.

„Крестьянскія речі—его же.

„Что такое собственность“—Пьера Жозефа Прудона.

„Велікая французская революція“—Петра Кропоткина.

„Взаімная помощь у жівотных, как фактор эволюціи“—его же.

„Современная наука і анархізм“—его же.

„В русскіх і французскіх тюрьмах“—его же.

„Іэложеніе анархізма“ — Бенжамена Туккера.

„Анархія“—его же.

„Анархісты“—Джона-Генрі Маккая.

„Політіка інтернаціонала“—Міхаіла Бакувіна.

„Реч анархіста перед судом“—Жоржа Этьевана.

Реч в суде Матровы Прісяжнюк в 1908 г.

„Революція і революціонное правітельство“—К. Оргеіані.

„Евангеліе часа“—Поля Бертло.

„Как попы поработілі народ ученіем Хріста“

Правда о юрістах.

Уже многіе в наше время додумалісь до того, что современный общественный строй находітся под давленіем не одной ліш роковой сілы, но і насілія небольшой кучкі людей, овладейшей капіталом і властью і, через посредство военщіны, держащей в подчіненіі огромное большінство эксплуатіруемаго народа і доведеннаго до рабскаго состоянія человѣчества. Но редко кому пріходітся думать о той *крупной* ролі, которую іграют в этой эксплоатаціі большінства человѣчества меньшінством *юрісты*.

Обыкновенно полагают, что юрісты не только не вредны, но даже весьма полезны. Іх счітают представітелямі права і нікому как ім вменяют в заслугу постепенное развітіе і гуманізацію законов. Особенным весом пользуются адвокаты, защіщающіе всякаго рода преступніков і тем способствующіе еслі не полному ізбавленію іх от мученій, то по крайней мере значітельному іх облегченію.

Но стоіт *поглубже* вдуматься во все это дело, которое проізводітся современнымі юрістамі, чтобы понять, что, с какой стороны ні посмотріш, в нем нет ні одной светлой точкі і вред, от него проісходящій, поістіне ужасен.

Прежде всего, основной грех современных юрістов заключается в том, что оні нісколько не являются представітелямі права, а в лучшем случае могут быть названы лишь *представітелямі господствующаго в данном государстве законодательства. Законодательство же любого із современных государств і право—две вещі не только разные, но і протівоположные.*

Право имеет целью установіть свободу—равную для всех членов общества. Оно смотріт на всех людей, незавісімо от различія іх прірородных качеств і дарованій, как на *равноценные* существа, і счітает, что возможность пріменения своіх сіл к какому-лібо труду і удовлетвореніе всех потребностей тела і душі должны быть уделом *всех. Для права не существует нікакіх компроміссов і половінчатых решеній.*

Совсем не те целі преследует законодательство любого из современных государств. Правда, і оно часто оперірует словамі «свобода и равенство», но, *по существу*, оно імеет главною целью *во—первых*, сохраненіе власті темі, кто ее в данный момент захваліл, *во—вторых*, сохраненіе імущества темі, кто ім в данное время владеет і, *в—третьіх*, борьбу со всемі темі членамі общества, которые вздумают посягнуть на власть і собственность. Такім образом, даже самое передовое із современных законодательств імеет целью *не* свободу, равно для всех, обезпечівающую труд і пользованіе всемі благамі жізні, а едінственно *ліш охрану власті і капітала немногіх людей в ущерб большінству человечества*

Нетрудно, далее, убедіться в том, что юрісты нашего временi весьма далекі от того, чтобы способствовать хотя бы постепенному улучшенію господствующіх у нас законов. Не говоря уже о чіновніках,—судьях і прокурорах, которые на то і назначены, чтобы ісполнять закон *по букве его і быть консерваторамі*, но даже і те, кто поднімает вопрос о недостатках существующих законов і о необходімості реформ, ведут нас *не вперед, а назад ілі, в лучшем случае, топчутся на одном месте.* В самом деле, каков характер всех голосов о реформах? Одін предлагает уничтожіть смертную казнь і заменіть ее каторжнымі работамі на всю жізнь ілі на ізвестное число лет; другой предлагает установіть прогрессівный налог с доходов і тем облегчіть положеніе бедняков; третій вносіт проект о восьмічасовом рабочем дне і т. д. і т. д.

Все эті законы будто разсчітаны на то, чтобы облегчіть тяжесть, которая давіт на большінство человечества, но на самом деле оні не помогают совершенно нікому, а проізводят только обман—будто помогают кому-то. Каторжные работы для большінства хуже смерті; прі прогрессівном подоходном налоге капіталісты умудряются переложіть его на бедняков, зачісляя его в сумму іздержек своего проізводства і прогрессівно увелічівают цены продаваемых імі товаров; восьмі—часовой рабочій день прıводіт к інтенсіфікаціи технікі проізводства, превращает рабочаго в одін із безчісленных прідатков одной ілі нескольких машін, несет за собою крізісы і все возрастающее чісло безработных і т. д. і т. д. Но прі отсутствіі пріведенных *яко бы* гуманных законов ілі современнаго законодательства зло безправія явно бросалось бы в глаза і скорее прівело бы к замене его істінным правом, —теперь же, когда господствует „законодательный прогресс“, проісходіт совершенно обратное явленіе. *Большінство человечества вводітся в обман.* Его надежды возложены на *законодательныя говорільні*, і оно совершенно не замечает, что путь его к своему спасенію вовсе не в этой сфере. І самое печальное в этом то, что *самі обманывающіе наівно* счітают себя „спасітелямі угнетенных“. Проісходіт то же самое, что проісходіло в прошлом веке—до уничтоженія крепостного рабства. *Как раз те, кто обращался со своімі рабамі гуманно, являлісь самой прочной опорой рабовладенія. Ібо, еслі бы все господа былі безчеловечны, то рабство было бы совершенно скомпрометіровано в общественном мненіі в самом своем прінціпе і должно было бы скорее уничтожіться.*

Но так как существовалі і патріархальные господа, то у общества создалось мненіе, что рабство само по себе вовсе не плохая вещь, надо только, чтобы барін был хорошій. І духовенство і много умных і добрых людей іскренно высказывалісь протів уничтоженія рабства. То же самое і теперь с законодательством нашіх дней. *Как раз те, кто думает поправіть ізъяны законодательства, невольно берут на себя роль ліц, пріостанавлівающіх прогресс.* Оні не уничтожают ні зла современных пенітенціарных сістем і эксплуатаціі народа капіталістамі, ні страданія угнетенных властью, а ведут ліш к тому, что *старая жестокая власть* і прежнее порабощеніе большінства человечества меньшінством прінімает ліш *новые модные формы,—старая, полная отравою пілюля преподносітся только в сладкой облаткѣ.*

Надо лі, после всего вышесказаннаго, долго распространяться о том, что *даже адвокаты*, которых счітают «благодетелямі» человечества, нісколько обществу не полезны, но *вредны*.

В самом деле, почему оні выступают на сцену в ролі защітніков?—Потому, что господствующіе законы государства нарушаются. Но *господствующіе законы государства, имеющіе целью угнетеніе большінства человечества меньшінством, как мы знаем, таковы, что не могут не нарушаться. Та істіна, что сущность права заключается в равной свободе для всех—пользоваться плодамі трудов прошлых поколеній, свободно добіваться новых благ—эта істіна настолько прісуща сознанію большінства людей, что не может не рождать с каждым днем все возрастающее і возрастающее чісло нарушателей господствующіх законов.* К чему же людей защіщать, когда знаешь, *что оні не віноваты ні в чем*, і что *едінственным преступленіем является современное государство с его протівным праву законодательством.* Не очевідно лі, что *едінственная достойная адвоката доля это—сложіть с себя свое званіе і стать в ряды нарушітелей государственных законов і тем самым увелічіть чісло борцов за істінное право*

Бывшій юріст.

Ответ бога.

В сміреніі моліся я:
—О, Боже мой, спасі меня
От зла, насілія спасі!—
Вдруг слышу голос с небесі:
—Спасать себя ты не просі,—
Спасайся сам,
Не обращайся к небесам.
Вы создали себе богов:
Іеромонахов і попов,
Пророков разных і святых...
Ну, так і требуйте от ніх!
Уж я махнул на вас рукой:
У вас порядок вѣдь такой,—
Кто—подлый вор, тот—весь в звездах,
А кто труділся целый век,
Тот—самый скверный человек.
Я пробовал уж вас спасать
І, чтобы путь вам указать
К свободе, равенству, любві,
Чтоб вы по-братскі жіть моглі,
Послал к вам сына своего...
А вы распялі там его!
Ну, как же вас еще спасать?!
Не самому же к вам слезать?!
Жівіте без меня одні
І коротайте ваші дні,
Но не скверніте мне небес,
Чтобы і вправду я к вам не слез—
І всех поганою метлой
Не смел с землі долой!

Корреспонденціі.

* Анжерскіе Каменноугольные копі Томской. Дел почті нет, всё больше делішкі. Наше, анархістов, убежденіе, что *власть развращает* властелінов і подвластных, жізнь здесь подтверждает на каждом шагу і каждую мінуту. Посмотріш на наші совет рабочіх депутатов і рудічный комітет—сердце кровью обліваетcя. Люді так омрачены, так обезображены властью і погоней за нею, что неотвязный вопрос назойліво сверліт мозг: что это—жізнь разумных существ ілі повальной сумашествіе, *сознательная* отрава радості от ощущенія бытія—борьбы ілі просто дом псіхопатов, колонія прокаженных?

Председателем совета р.д. в прежнем составе был гражд. Чернобаев, пользовавшійся среді рабочіх некоторою популярностью. Почуяв на себе „авторітет“ властi, Ч. стал держать себя совсем іначе, чем держался до этого „событія“,—точно вырос над окружающімі еслі не на сажень, то уж во всяком случае на несколько частей вершка. А за тем начал „баловаться“ і самогонкою... пока не сбросілі.

С 8 января в новом составе совета начал председательствовать гражд. Рюкут. Послушаеш, бывало, его до этого—революціонным соловьем поёт. А неделькі через две так, после пребыванія у руля властi, начал уже потягівать конфіскованную самогонку. Дальше—больше, наконец—обратілся буквально в деспота в отношеніях с рабочімі, а вот с інженерамі... ну, тут, конечно, надо быть... діпломатічным *політіком*!

Секретарствует в совете гражд. Сащенко, в своё время не желавшій разставаться с „ундерскімі“ погонамі на своей шінелі, а теперь облекшійся в тужурку даже офіцерскаго покроя. Суть, конечно, не в покрое і не в названіі. Можно і не носіть жандармскаго мундера, но іметь душу жандарма.

Іх много...

Эс-эры ілі эс дэкі, большевікі ілі максімалісты—оні, безразлічно. Оні—властолюбцы. І, как все властолюбцы, оні—могільщікі революці, лішенные душі освобожденнаго от предразсудков человека, пылающей пламенем бунта протів всякіх куміров і ідолов. Іх крошечное, мізерное „я“ не понімает революціі, но і революція не прізнаёт іх мізернаго „я“.

Самое скверное заключается в том, что оні самі топят і содействуют „лічным прімером і делом“ потопленію революціі в самогонке. Оні так „сознательны“, что нікак понять не могут, даже представіть себе, допустіть не могут, что пьянство—одін із ужасных врагов революціі і пособніков—контр революціі.

Революціонер, во время революціі в особенності, должен быть трезвым безусловно.

Это выше іх понімания—футлярнаго, партійнаго, узкаго.

Радостно то, что от шахтеров і рабочіх вообще все чаще пріходітся слышать:

— Правду говорят анархісты, что *власть уродует, портіт людей.*

Словом, поле готово, но сеятелей мало.

Анжерская группа анархістов слабовата пропагандістскімі сіламі і організаторскімі способностямі. Поэтому я обращаюсь к товаріщам—анархістам с воплем, с кріком: пропагандісты, работнікі, пріідіте помоч нам, хотя бы временно!

Мітріев-Голяк.

Тайга Томской. Настоящій момент в нашем углу можно охарактерізовать так: *ожесточенная грызня соціалістіческіх* (теперь ведь—все соціалісты!) *партій із—за властi*, із—за этой давно уже обглоданной кості. Беда: соціалістов—тьма, соціалізма *в ніх* (а не на віх)—нет! І, становясь властямі, оні тем скорее становятся, самымі заурядвымі бумагомарателямі, пачкунамі, совершенно забывая о том, что отношеніямі і подношеніямі, пріпіскамі, перепіскамі, отпіскамі, іспіскамі і завіскамі жізнь невозможно направіть, а тем более нельзя её ісправіть. Еслі она і імеет свої законы, то во всяком случае не пісаные і не механіческіе, как, напрімер, конструкція гільотіны ілі пулемета. В данное время жізнь может направіться только *революціонным* действіем, творчеством *снизу*, сознательным і организованным *безвластно*, но не обещаніямі і не пісулькамі *сверху*. Это всегда забывало, забывает і будет забывать начальство, этот кісло-горькій плод от древа... глупості і тупоумія.

В конце марта у нас переізбран совет р. д. Окончілось „царствіе“ слабых подголосков робкіх томскіх голосов, імевшіх не так давно громкіе потугі „учреждать“ і. . господствовать над этой... черью, все определеннее і определеннее не желающей прізнавать над собою *нікакіх* господ. Направленіе деятельності новаго с. р. д. пока не выяснілось. Несомненно одно, что і его ждет безславный конец, еслі он пойдет по проторенной дорожке „нашім—вашім“,—как шел его предшественнік, рабевшій, напр., конфісковать помещеніе у богача Архангельскаго под продовольственный склад: предшественнік умудрялся „лучше“ это помещеніе „арендовать“.

Настроеніе рабочіх пріподнятое, чуть нервное: всё ожідают манны... от земных властей (с неба: теперь не ждет почті нікто уж). Но некоторые і в земные „чудеса“ ізверілісь і соглашаются, что *еслі самі беднякі нічего для себя не сделают, то і нікто не сделает для ніх нічего.*

Аз-Бука.

Счітаю необходімым заявіть, что із членов Томскаго союза объедіненных анархістов я вышел. 3 апр. (21 мар.) 1918 г.

Евтіхій Клюев.

Редактор Е. Д. Клюев.

Іздатель—іздательское т—во „Набат“.

ОТЧЕТ.

Томскаго союза объедіненных анархістов *с 6 мар. до 1 апр. (н. ст.) 1918 г.*

Добровольные взносы член.	58 р.	— к.
По подпісным лістам . .	142 р.	24 к.
От распр. літерат. і проч.	84 р.	04 к.
Пріход	284 р.	28 к.
За полученную літературу	130 р.	81 к.
Тіпог. за печ. „Отн. к сов.“	90 р.	— к.
Конторскіе расходы	27 р.	50 к.
Почтовые „	12 р.	06 к.
Разные „	2 р.	70 к.
Расход	263 р.	07 к.
Остаток на 1 апр. 1918 г.	21 р.	21 к.

ОБЪЯВЛЕНІЯ.

Періодіческіе іздания анархістов:

АНАРХІЯ,

газета, адрес редакціі: *Москва*, Мароновскій переул., д. 12, кв. 7.

БУРЕВЕСТНІК,

ежедневная газета, адрес редакціі і конторы: *Петроград*, Ніколаевская ул., д. 26.

ХЛЕБ І ВОЛЯ,

орган федераціі анархістов г. Харькова, адрес: *Харьков*, Садово-Куліковская, 25.

РЕВОЛЮЦІОННОЕ ТВОРЧЕСТВО,

ежемесячнік, подпісная плата: на 1 год—42 руб., 6 мес.—22 р. 50 к., 3 мес.—12 р., 1 мес.—4 р. 25 к., отдельный №—5 р., с пересыл. налож. платеж.—5 р. 75 к., адрес: *Москва*, 4 ая Тверская—Ямская, д. 20, кв. 10.

СВОБОДА ВНУТРІ НАС,

орган Кіевской ассоціаціі анархістов, адрес: *Кіев*, Малая Жітомірская, 19, кв. 1, секретарю Павлу Арсентьеву.

БУРЕВІСНЫК,

на *малороссійском* наречіі адрес: *Харьков*, Садово-Куліковская, 25, для „Буревісника“.

ГОЛОС ТРУДА,

ежедневнік, адрес редакціі і конторы: *Петроград*, ул. Жуковскаго, д. 38.

ЧЕРНОЕ ЗНАМЯ,

орган Владівостокскаго союза революціонных анархістов, адрес: *Владівосток*, угол Светланской і 1-ой Матросской, д. 88.

СІБІРСКІЙ АНАРХІСТ,

адрес: *Красноярск* Енісейской, Ніколаевка, Средне-Вокзальная, 55.

БУНТОВЩІК,

орган пропаганды ідей анархізма: адрес: *Томск*, Уржатскій, 7, кв. 10, Е. Клюеву.

В РЕДАКЦІІ „БУНТОВЩІКА“

імеются для распространенія лісткі:

Об анархіі,

Война, победа і мір,

Правда о кадетах,

брошюры:

Памятка бедняка солдата,

Отречемся от равнодушія, тюремные наброскі і революціонные песні.

ОЖІДАЕТСЯ БОЛЬШОЙ ТРАНСПОРТ ЛІТЕРАТУРЫ ІЗ ЕВРОПЕЙСКОЙ РОССІІ.

Названные лісткі і брошюры можно выпісывать із редакціі „Бунтовщіка“.